

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: 45 D, mesečno 15 D; za inozem. 10 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 15. maja 1923.

STEV. 55.

Izredni padec na sladkornem trgu.

Izredni padec sladkornega kurza v pretečenem tednu je povzročil celo povoden tendenčnih poročil iz Amerike. Jasnje je bilo, da je bil nenadni padec pripisati predvsem strahu, da bo posegla ameriška vlada vmes. Kakor zmeraj v takih slučajih, del spekulativnih ni mogel vzdržati dalje in iz tega sledeče izvršene prodaje so kurzni nivo novojorske borze še bolj znižale.

Težko je reči, če je padanja že konec ali če bodo nadaljnje prodaje še naprej vplivale na novojorski trg. Pomisliti moramo, da je znašal dvig ameriškega termenskega trga od začetka leta do konca aprila vsega skupaj samo 3.20 centa in se je pretekli teden znižal kurz za 1.50 centa, tako da ostane samo še 1.70 centa v kurzni diferenci med 1. jan. 1923 in 30. aprilom 1923. Ta majhna kurzna diferenca dobi svoje opravičilo v svetovni statistiki. Začetkom leta so računili, da bo znašal sladkorni pridelek na Kubi 41 milijonov meterskih stofov, znašal bo pa najbrž samo 36.5 milijona. — Znano je, da producira samo Kuba ceno petino vsega tršnega sladkorja in tega je danes nesorazmerno več kakor pa onega iz pese. — Zato je bil sedanji padec kurza prenatržen in neutemeljen. Nekateri ameriške trditve so brzojavile, da je razlagati padec koncem koncev z zagroženim bojkotom konsumentov in s splošnim odporom proti previsokim sladkornim cenam; vendar so se padci zadnjih dni že veliko izenačili. Tudi si je težko predstavljati, kako naj ameriški senat nastopi proti zvišanju cen, ker so prodajalci sladkorja na Kubi in niso ameriške oblasti zanje pristojne. Kuba je samostojna republika pod protektoratom Unije. Vsekakor je značilno dejstvo, da je največja ameriška rafinerija znižala v enem dnevu ceno za rafinirani sladkor za 54 točk.

Londonski trg, ki je bil dviganju cen v zadnjem času še itak nasproten in mu je le nerad sledil, je znižal novice za majnikov termin za tri šilinge, za avgust 2.9 in za december 1.6. Cene za maj so: 31 šilingov, za avgust 31.4½, za december 25.9. — Pariz izkazuje za staro kampanjo 21 frankov nazadovanja, za novo pa 10 frankov.

Poročilo

Fridtjof Nansen o prometnih razmerah v sovjetski Rusiji.

Ime Fridtjof Nansen slovi danes po vsem svetu. Bil je to oni izredni mož, ki se je napotil leta 1893 ob sibirski obali do Novosibirskih otokov, počakal tam, da je ladjo »Fram« objel led in da je šla če ne ravno čez Severni tečaj pa vsaj blizu mimo njega nazaj v Evropo. Gnal jo je morski tok, ki vodi iz Severne Sibirijske do evropskih in ameriških bregov. To potovanje ga je v zvezi z že prej izvršenim prekopanjem zledenole Grendlandije naredilo svetovnoznanega. Odlikovali so ga na vse mogoče načine, predvsem njegova domovina Norvegija, iskali so ga povsod, kjerkoli je bilo treba tam na severu kaj posebne raziskati. Tako ga je pozvala tik pred svet. vojno car. ruska vlada, naj preišče sibirsko veletoke in morja, kamor se izlivajo, ter naj izda svoje strokovnjaško mnenje, če so ti veletoki v

trgovini porabni ali ne. Pustil je začasno svojo profesuro na univerzi v Kristianiji in šel proučevati sibirsko razmere. Rezultat njegovih raziskovanj in študij je krasno delo; Sibirija, dežela prihodnosti.

Tedaj se je dobro spoznal z Rusi, s kojih znanstvenimi krogi je bil že prej v zelo prijateljskih stikih. In sedaj po svetovni vojski ga pošiljajo razne konference in države neprestano v sovjet. Rusijo, z raznimi nalogami. Znano je, da je opravljal in večinoma tudi spravljal vojne ujetnike domov; znano je, da so ga poslali v Rusijo v svrhu olajšanja bede, povzročene po lakoti; rešil je milijonom Rusov življenje. Saj smo po njegovi inicijativi zbirali tudi mi v Sloveniji za gladujoče ruske reveže. In tako je šlo naprej. Pri vseh teh nalogah se je natančno seznanil z vsemi ruskimi razmerami, in smo te uvodne vrste zapisali zato, da vemo, kdo govori. Nansen nima namena ne prikrivati in ne povečevati, govori tako, kakor je. Njegova odkritosrčnost je že večkrat vzbudila nevoljo sovjetov, a ga jim je prav tako napravila simpatičnega.

O prometu v sovjetski Rusiji pravi tole:

Če hočejo postati gospodarski odnosi med Evropo in Rusijo zopet normalni, so v prvi vrsti potrebna tehnična sredstva, da omogočimo izmenjavo. Kako je z ruskimi prometnimi sredstvi na suhem in na vodi?

Plovba v notranjosti — po rekah, prekopih in jezerih — je bila v zadnjih letih približno četrtina plovbe pred vojsko. Leta 1913 je znašala okoli 37 milijonov ton, leta 1922 pa v šestih mesecih 4.3 milijona ton. — Vzrok nazadovanja tiči deloma v potrebi zelo nujnih poprav, deloma pa tudi v dejstvu, da se je trgovina sama zelo skrčila. Poročilo mojega zastopnika iz Astrahana mi pravi — Nansen poroča koncem letošnjega marca — da je bil promet po Volgi in po njenem velikem pritoku Kani zelo velik, kljub vsem težkočam, ki jih je bilo treba premagati. L. 1922 so poslali iz Astrahana za tri milijone ton blaga, v prvi vrsti surovo nafto. Primerjajmo sedanje razmere z onimi pred vojsko, pa dobimo sledečo statistiko o številu ladij, ki so jih zaposlovala razne družbe na Volgi in Kani.

	Pr. vojno	1922	1923
Potniške ladje v prometu	388	186	86
Potniške ladje v rezervi	—	—	35
Vlačilci v prometu	300	150	60
Vlačilci nerabni	200	160	80

Številke zadnjega stolpca so le bolj verjetnostne. Zopetna vzpostava plovbe v notranjosti do njene polne delazmožnosti bi imela velik vpliv na splošne gospodarske razmere Rusije, bi pa povzročila zelo veliko stroškov.

Kar se tiče plovbe po morju, pa vemo, da je zgubila Rusija večidel svoje trgovske mornarice v zunanjih in notranjih vojskah. — Ladij zelo manjka in v letih 1921 in 1922 je morala kupiti Rusija za drag denar tujo lonažo. Sovjetska vlada se je zelo trudila za izboljšanje pristanišč, ki so bila v vojski in revoluciji deloma razdejana in poškodovana. Zgubila je pa Rusija važna izvozna pristanišča. Reval je vzela Estonka, Rigo, Libavo in Vindavo pa Latvija. Zato so šli pa z veliko energijo na delo, da bi izboljšali petrograjsko pristanišče ter črnogorska pristanišča Odeso, Novorosijsk in druga. Med pomožno akcijo naše organizacije proti lakoti, ki jo vodimo od jeseni

1921 naprej, smo ruska pristanišča trajno uporabljali za transport našega blaga, in dobival sem redna poročila naših tamošnjih tehniških zastopnikov.

Vsi poročevalci so bili presenečeni vsled hitrosti poprav in vsled energije pri zgradbi pristanišč. Vzemimo na primer samo Novorosijsk: leta 1914 so ga Turki bombardirali, leta 1920 je pogorelo več skladišč, a sedaj je popolnoma zopet pozidan. Pritrjeni in plavajoči žerjavi in velika žitna skladišča so bila zopet popolna, delo se je vršilo ravno tako, kakor pred revolucijo seveda so imeli pri tem veliko zaslug tudi naši sposobni ljudje. Faktično bi bil Novorosijsk lahko odpravil dosti večjo množino blaga kakor pa ga je prišlo tja. Import petrograjskega pristanišča je znašal v zadnjem poletju 900.000 ton, eksport 300.000 ton, to je 22 odstotkov onega tranzitnega blaga, ki je šlo od tam in prišlo tja leta 1913.

Znano je, kakšen vpliv na zunanjo rusko politiko je imelo dejstvo, da ni imela Rusija drugega izhodišča kakor po skozi dve zaprti morji, to je skozi Vzhodno in Črno morje, kojih ključ so v rokah drugih držav. Izvoz in uvoz sta bila torej vedno v nevarnosti. Ta trajna odvisnost od dogodkov zunanje politike rodi v Rusih stalen čut negotovosti. Tudi tukaj povemo ponovno svoje mnenje, da bi z normalnimi gospodarskimi zvezami med raznimi evropskimi deželami dali miru veliko bolj trdno podlago in veliko večjo gotovost, kakor pa s političnimi dogovori, in najsaj so njih določbe še tako ugodne in koristne.

Neposredna posledica zastojnega sistema, ki so ga vpeljali v Rusiji v vseh panogah javnega življenja, je bila ta, da so bile železnice preplavljene od trum vojakov, ujetnikov in beguncev, ki so po miru v Litovskem Brestu romali od enega konca Rusije do drugega. To nepretrgano preseljevanje narodov, politične in socialne zmore vseh vrst, tvoritev krajevnih železniških svetov s samovoljnimi železniškimi komisariji, ki so pri svojem postopanju delali popolnoma samovoljno, opustošenje vsled državlj. vojne in prodiranja in umiku različnih armad, nazadnje čimdalje bolj občutljivo pomanjkanje kuriva; vsi ti činitelji so promet popolnoma zrahljali. Edino sredstvo za vzpostavitev rednega prometa je bila popolna podreditev železnice pod vojaško vodstvo. Pod Trockijevo diktaturo so se izredno prizadevali, da bi napravili vsaj malo reda in popravili razdrte železnice. Zboljšanje železnice je bilo med najvažnejšimi strategičnimi točkami »delavske fronte« za kar so porabili prav tako vojaške rdeče armade kakor so komandirali druge državljane k prisilnemu delu.

Pa kljub vsem naporom Trockij ni popolnoma uspel, težkoče so le deloma premagali. Pod upravo Džerdžinskija, komisarja za prometna sredstva, so leta 1921 skupaj z vpepljavo »nove gospodarske politike« reorganizirali ves promet. Odpravili so komunistični »Zastojniški sistem«, upravo raznih prog so izročili odboru, ki so bili precej neodvisni in so smeli organizirati svoje železnice na gospodarski podlagi. Ta popolna vzpostava se je pa izvršila v času, ko je bila Rusija gospodarsko onemogla in je divjala obenem najhujša lakota; zato je ni bilo mogoče izvršiti brez velikih težkoč. Kljub temu so dosegli veliko izboljšanje v funk-

cijoniranju vsega transportnega aparata; o tem izboljšanju sem se prepričal sam na podlagi neštevilnih poročil naših zastopnikov, ki so nadzirali transport živil za gladujoče prebivalstvo Ukrajine in pokrajin ob Volgi.

Poleg te radikalne vzpostave so izdali energične odredbe za izboljšanje prog in mostov. Do 1. avgusta 1922 so 1542 mostov popolnoma popravili, 2090 jih je bilo provizorično popravljenih in samo 40 jih je bilo še neravnih. Ob istem času so v izdatni meri dopolnili izrabljeni železniški material in na vseh progah se je zopet začel vršiti obrat. Upanje je, da bo leta 1926 delo obnove vsega železniškega sistema končano.

Kdorkoli je potoval v letih 1919, 1920 in 1921 po Rusiji in se pelje sedaj po isti progi kakor se je takrat, se bo čudil lepim uspehom, ki jih je dosegel energični in metodični prometni komisar. Ne mislim na lepe vlake s spalnimi in jedilnimi vozovi, ki vozijo na glavnih progah Petrograd—Moskva—Harkov—Krim ali Tiflis itd. Kajti število onih, ki lahko uporabijo te vlake, je zelo omejeno. Mislim pa na spremembo, ki jo moremo opaziti v vsej železniški upravi, in na red in točnost, ki je stopila na mesto nevarne anarhije in desorganizacije v letih 1920 in 1921.

Gradba ladij leta 1922.

Lansko leto smo priobčili neko statistiko o nanovo zgrajenih ladjah in smo videli, kako je morala Nemčija vse iznova začeti. In je šlo hitro naprej. Dočim je gradba ladij v pretečenem letu v večini držav nazadovala, se je v Nemčiji tako dvignila, da je sedaj prva za Veliko Britanijo. O tem poroča statistika, ki jo je priobčil nemški strokovni list: Werft, Reederei, Hafen.

Na vsem svetu so spustili v vodo 1. 1922 2.647.084 ton — tona je 2.83 m³ — trgovskih ladij; to je 1.857.000 ton manj kakor leta 1921 in 866.000 ton manj kakor l. 1913.

Na prvem mestu je Velika Britanija z 235 ladjami in 1.031.081 tonami, 505.971 ton manj kakor l. 1921. Ta milijon ton je okoli 42% vseh zgrajenih ladij.

Druga je Nemčija s 187 ladjami in 525.829 tonami, za 66.000 ton več kakor leta 1921; teh 526.000 ton je nekako petina vseh.

Francija, na tretjem mestu, je zgradila 62 novih ladij, sicer za 26 tisoč ton manj kakor leta 1921; ampak še zmeraj več kakor v predvojnem rekordnem letu 1902.

Na to pride Holandija s 60 ladjami, 69.000 ton manj kakor lansko leto.

Ameriška Unija je zgradila samo 59 ladij s 119.000 tonami, za 87.000 ton manj kakor leto prej in za skoraj 4 milijone ton manj kakor v rekordnem letu 1919. Unije je pač nasičena in nima sedaj dosti blaga za prevoz. Primerjaj dolični članek v lanskem letniku, kjer smo vse to na široko obravnavali.

Pride Japonska z 49 ladjami, 63 ladij in 144.000 ton manj kakor leta 1921. Velja isto kakor o Uniji. Primerjaj tudi Sarabonovo Gospodarsko geografijo, ki posveti temu za današnje čase tako važnemu vprašanju cel odstavek.

Italija je zgradila 42 ladij, za 36 tisoč 517 ton manj kakor l. 1921.

Britanske kolonije so šle napram letu 1921 za 67.000 ton nazaj, to je približno za polovico; in za polovico manj ladij so zgradile tudi skandinavske države.

Gospodarski in finacijski položaj v Združenih državah.

Francis Sisson je podpredsednik družbe Garanty Trust v Novem Jorku. O ameriškem gospodarskem položaju podaja zanimivo izjavo. Ker ima mnogo naših ljudi take ali take slike z Ameriko, podamo tu njegove misli.

Sedaj agitirajo v Ameriki za nove ali modificirane najemske pogoje za ameriške kmete, ki jim pravijo tam farmerji. Ta agitacija ima svoj izvor le deloma v začasnih okoliščinah. Splošno prodajo v Uniji precej večji odstotni del glavnih deželnih pridelkov v tujino, kakor pa manufakture; obenem je pa prilagoditev kmetijske produkcije na gospodarski položaj trgov omejena. Vzrok ni samo v težkočah izrabljanja sveta in opreme imetij, temveč tudi v odvisnosti od narave. Večji del ameriškega farmskega eksporta kupi Evropa. V najboljšem slučaju bo pa trajalo več let, preden bo Evropa ekonomsko toliko ozdravljena, da bodo pogoji vsaj približno normalni. Vrh tega pa bo tudi carina, ki zabranjuje evropskim produktom dohod na ameriške trge, neizbežno še bolj zmanjšala popraševanje Evrope po ameriških živilih in surovinah.

Ameriškemu kongresu je bilo predloženih več predlogov glede poljedelskih kreditov. Enega je senat sprejel. — Ameriški kongres obstoji iz dveh hiš; hiša reprezentantov in senat. — Ta predlog priporoča sistem poljedelskih kreditnih družb, financiranih s privatnim kapitalom in z najmanjšo glavnico 2.500.000 dolarjev. Proti temu predlogu se je pojavilo vse polno ugovorov; upanje pa je, da se bodo polagoma le zedinili za sprejemljiv način poljedelskih kreditov.

Največjega vpliva na hipotetni trg je bila v začetku novega leta velika množina denarja, ki so ga hoteli naložiti in sicer kljub naraščajočemu povpraševanju po trgovskem kreditu; to povpraševanje ima vzrok v povečanem industrijskem delu in v višjih cenah za nabavo potrebnega blaga. Ta nenavadna množina razpoložljivega investicijskega kapitala je v prvi vrsti posledica izplačevanja obresti in dividend in pa normalne likvidacije dolgoročnih bančnih posojil. Hranilne vloge v Zedinjenih državah so znašale junija 1922 18.087.943.000 dolarjev — torej osemnajst milijard v dolarjih! — in so se aprila 1923 zvišale še za 1.468.898.000 dolarjev, torej za poldrug milijardo.

Nove emisije so se splošno dobro prodajale, kurzi trgovskih papirjev in obligacij so imeli aprila 1923 isto višino kakor decembra 1922.

Tujezemska državna posojila so

odvisna od evropskih poročil in se dobi v Ameriki pri sedanjih cenah marsikake vabljive prilike za nešpekulativne nakupe. Emisije države in občin se dobijo normalno na bazi 4-5% in dohodek iz teh neobdavčenih prioritet je gotovo boljši kakor pa oni nekaterih visokodolžnih papirjev. Trg za železniške obligacije je zelo živahen, zanimanje se obrača v prvi vrsti hipotekam druge vrste, o katerih pravijo, da se bodo pri večjih dohodkih železnic zboljšale. Čisti dohodki glavnih prog so znašali v enajstih mesecih 1922 — 1. jan. do 30. nov. — 693 milijonov dolarjev, za 127 milijonov več kakor v istih mesecih leta 1921. Kljub zboljšanju tržni situaciji pa pričakujejo, da se bo vrednost marsikakega industrijskega papirja še zvišala.

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana
Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

Pariško finančno in gospodarsko pismo

Osješki »Morgen« priobčuje tole zelo informativno poročilo iz Pariza, datirano od začetka maja.

Položaj borze je že več tednov v znamenju deviznih kurzov. Kdor pozna pariške razmere, ki niso take kot v drugi srednji Evropi, se bo temu zelo čudil in so se tudi izkušeni borzjanci zelo težko in prisiljeni na to navadili.

Vladujoča deviza, angleški funt, se giblje neenakomerno okoli številke 70. Politične razgovore antantne presoja sicer rezervirano, vendar z neprikritim optimizmom. Vsi so mnenja, da bo stavila Nemčija v kratkem novo ponudbo, tako jasno, da jo bodo sprejeli tudi Francozi. V tem slučaju bi sklicali novo splošno konferenco in bi predebatirali vsa reparacijska vprašanja. Francija mora uvideti, da je velika napaka, če ne povabi k razgovoru z Nemčijo tudi Anglijo in Italijo.

Zato je ostal kljub nekaterim vznemirujočim mimoidočim okoliščinam francoski frank precej trden; pomagale so mu bistveno tudi zadovoljive izjave finančnega ministra o dohajanju davkov. Tudi ne verjamejo, da bi šle v bližnji prihodnosti tuje devize bistveno preko sedanje izmere; pač pa pričakujejo zboljšanje franka, opiraje se v prvi vrsti na politične razmere. Oziraje se na posebnovrstne finančne in gospodarske razmere v Franciji, tudi ne smemo prezeeti, da postane z nastopom lepših dni in s tem združenim znižanjem cen za nekatera važna živila dosti prihranjenega denarja zopet

tekočega, s katerim denarjem je francoska država zmeraj računala. Pomanjkanje tega denarja v kritičnem trenutku je bilo med glavnimi vzroki, da so morali zvišati obresno mero, kar je bilo zelo zoprno.

Dogodek predzadnjega tedna je bila katastrofa ruskih vrednot, ki igrajo na pariški borzi še zmeraj precejšnjo vlogo. Vzrok so iskali splošno v notranjih razmerah sovjetske Rusije, ki v trenutku, ko najboljša glava vsled bolezni ne more voditi državnih poslov, obsoja na smrt ugledne duhovne osebe in deloma obsodbo tudi izvrši. Protestne izjave katoliških dežel proti takemu samovoljnemu počenjanju nam pravijo, kakšno velikansko napako so napravili sovjeti s tem v čisto gospodarskem oziru in to ravno v trenutku, ko je gospodarska obnova Rusije bolj kot kdaj prej odvisna od dobrih odnosov z evropskimi državami. Neka vrsta ruskih vrednot je padla od 21.30 na 19.40, druga od 24.70 na 22.80, tretja od 28.80 na 26.90. Veliko ponujenega blaga ni našlo nobenega kupca.

Veliko govorijo o morebitnih uspehih mednarodne komisije, koje naloga je tehnična ureditev obrestovanja mehiškega dolga. Veliko je pri tem borznega manevra in nerečna špekulacija ima vrata odprta na stežaj. Ugledni finančniki so kratkoma izjavili, da v tem trenutku ne morejo prav ničesar reči — in kljub temu so si dali ustrašeni ljudje po »verodostojnih poročilih« izvesti na stotisoče iz žepa. Štiri-odstotne vrednote iz leta 1910 so šle nazaj od 123 na 119.75, so si pa potem opomogle itd.

Kljub ugodnim političnim poročilom niso mogle turške vrednote obdržati rastočega kurza. Krivdo dajo turški vladi v Angori sami, ki se iz doslej nerazumljivih vzrokov meni za konferenco v Lausanne. Tako se je oľomanska banka najprvo zelo dvignila, potem še bolj padla in si nazadnje prav malo opomogla.

Od francoskih akcij povprašujejo najbolj po železniških, od pridelkov predvsem po sladkorju.

V prihodnjih dneh pričakujejo živahnega borznega življenja.

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

V Sarajevu je družba »Limin« osnovala tovarno okovja za okna, vrata, zaboje in podobne izdelke, viseče in patentne ključavnice, kljuke, češalke za konje, govedo in podobne. Tovarna je s stroji izvrstno opremljena in so lastniki domači podjetniki. V Sarajevu so otvorili delavnico za izdelavo železnih svedrov za les z letno produkcijo

50.000 paketov po 100 komadov v paketu ter kljukic in 20.000 paketov zakoval po 100 komadov v paketu.

V Varešu obratujejo še trije samokovi s petimi podjetniki in izdelujejo pokrove za peči za peko kruha, sadjake za lemeže plugov, plugova železa in kovane dele sekir. Vse te izdelke izdelujejo iz starega železa, ki ga dobivajo od ostankov pri predelavi v železni delavnici v Sarajevu. Poleg njih obratuje še 15 manjših kovačev, ki izdelujejo sekire, nožnice, pluge in podobne predmete. To je cel preostanek od one velike vareške industrije, ki je obstojala še do 80 let. V Kreševu je zgradila bosanska vlada kovačem motorno delavnico in jo prepustila kovaški zadrugi v Kreševu. Ta delavnica izdelala letno okrog 5.000 kg poljedelskega orodja, kakor motik, rovnice, sekir, oral, škarij, verig, turških podkev, žebeljev za železnice in strojev za žice.

Poleg teh izdelujejo enake predmete kovači v Busovači, Tarčinu, Varcar - Vakufu, Bugojnu, Stari Reki in Sarem Majdanu. Te izdelajo 8 tisoč kos in 15.000 nožev v Varcar - Vakufu. V gornjem Šeheru, okraj Žebče, in v Bihaču izdelujejo kovači izvrstne kose in sicer 3.000 kg letno. Varcar Vakuf in Gornji Vakuf izdelujeta nože za obrtnike. Gornji Vakuf dela tudi posodo za kavo, škallje za sladkor in skodelice za kavo. To so ostanki stare slovite bosanske železne industrije. Sicer se pa nahajajo po vseh krajih kovači in ključavničarji, ki so v kolikor so moderni, povečini tujci.

Kleparske izdelke izdelujejo v Bosni in hercegovini posebno takozvane džezne iz bele pločevine, okrog 180 obrtnikov.

V Sarajevu se nahaja nekoliko manjših motornih delavnic za popraviljanje strojev, posebno avtomobilov. V Zenici se nahaja livarna g. Veroste, ki izdeluje dobre železne peči in vlija predmete iz litega železa za potrebo železnic in drugih podjetij.

V Bosni in Hercegovini se nahajajo obrtne šole za učence, v Mostaru in Sarajevu, ki imajo poleg drugih tečajev tudi tečaje za ključavničarje in kovače. Te šole so imele nalogo, da ustvarijo domače obrtnike, so dajale pa povečinioma le strojevodje in osobe za državne železnice. Treba je prenehati z vajeniškimi državnimi obrtnimi šolami, ker se obrtniki najbolje rekrutirajo iz vajencev, ki so bili izučeni pri mojstarih. Take obrtniške vajence pa je treba šolati v večernih in prazničnih šolah. Najboljše take pomočnike je treba izbrati in šolati v državnih obrtnih šolah, ki bi morale obstojati pri srednji tehnični šoli v Sarajevu. Treba bi bilo spojit tako obrtno šolo s tehnično srednjo šolo v Sarajevu in ravno tako šolo osnovati v Mostaru. V srednji tehnični

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Kako dražestne so bile vse njene kretnje! Vedno znova ga je očarala, kadar je med plesom zaupljivo približal glavo k njeni rami, ko je isto zopet dvignila in ga veselo pogledala, ali kadar je zasopel ustavil, in se je ona nato počasi oprostila njegove roke, da si popravi zapestnico ali pritisne za trenutek rutico na usta! Kako očarujoč je bil prijazni pozdrav njenih oči ali njen rahli nasmešek, če ji je Anton povedal kaj takega, kar ji je ugajalo.

In imel je srečo, da ji je ugajal; rekla mu je celo, da zna ljubko govoriti in da ga je veselje poslušati. Popolnoma vseeno ji je bilo, o čem je govoril, najbrž bi ne dosegel nič manjšega uspeha, če bi ji bil pripovedoval o snegu na severnem tečaju ali o kitajskem cesarju. Kajti ne, kaj, ampak kako je pripovedoval, poleg tega pa tiha vdanost njegovih

oči in tresoči se njegov mehki glas, to se je laskalo duši mlade plesalke.

Pauka je obmolnila in godci so odložili svoja orodja. »Škoda!« je zašepetala Lenora, ko je utihnil zadnji zvok.

»Hvala vam za to srečo,« je dejal Anton, ko je peljal gospodično na njen prostor.

Ko je zdaj sam pohajal po dvorani med tujimi ljudmi, kot ladja brez krmila med šumečimi valovi, je stopil Fink k njemu ter mu dejal: »Poslušaj, ti tiha voda! Odkod pa poznaš gospodično Rothsattel? O tem znanju mi nisi nikoli ničesar omenil. Lepo postavo ima in klasičen obraz. Ali ima tudi razum?«

Anton bi bil najrajši Finku v tem trenutku izjavil, da ga zaničuje iz dna duše, kajti tako surovo izražanje je moglo priti, po njegovem mnenju, le iz popolnoma pokvarjenega srca.

»Razum?« odvrne ter mu vrže pogled, iz katerega se je moglo čitati smrtno sovraštvo; »tisti, ki o tem dvomi, ga ima sam prokleto malo.«

»No, no,« začudeno pravi Fink, »v tem brezupnem položaju še nisem. Deklica, ali da se dostojnejše

izrazim, mlada gospodična, je zelo prikupljiva in nenavadno ljubezna; če bi ne imel že druge malih obveznosti, potem ne vem, če bi se ne čutil prisiljenega izvoliti gospodično, čije ime sem se poprej drznil imenovati, za gospodarico mojega srca. Tako jo smem seveda občudovati le od daleč.«

Fink vendar-le ni bil tako slab. Pri svojih izrazih ni bil preveč izbirčen, toda jedro je bilo dobro in srce zvesto. Anton mu je zato stisnil roko ter dejal: »Imaš prav.«

»Res?« je Fink v svojem navadnem načinu nadaljeval. »No, pričel si dobro. Sicer pa ne pozabi prositi gospodično Evgenijo za prihodnji ples; dobiš boš košarico, ker je že oddana. Do zdaj si se dobro obnašal, le tako nadaljuj, sinko moj.«

In Anton je nadalje delal čast svojemu učitelju. Godba, razburjenje vsled plesa in veselo brenčanje okrog njega je le še povečalo njegovo navdušenje, čutil se je celi večer sigurnega, da, celo razposajenega ter se obnašal, razen nekoliko malih pogreškov, kot bi bil v salonu rojen in vzgojen in bil vsak dan obdan od množice lakajev. Kot tujec

je pa vzbujal tudi pozornost in temne pripovedke o njegovih skrivnostnih zvezah so letale iz kota v kot. Nikdo ni namreč dvomil o tem, da je to njegovo veselo in neprisiljeno obnašanje le posledica njegove izredne samozvesti. Pridobil si je naklonjenost starejših dam, kakor tudi posameznih gospodov.

In končno je prišel kotljon. O ti najdaljši in najčudovitejši ples! Lep si, če podiš v krogu posamezne pare, še lepši, če jim dovoliš nemoteno in skrivaj malo pokramljati. Kot slišimo, se smatra današnji rod za zastarel in nemodern. Oh, nehvaležno in nestanovitno stotletje! Veda in umetnost ne boste nikoli iznašli nič takega, ki bi tako zadoščalo mnogostranskim potrebam človeškega rodu, kakor ti. Vsakemu gospodu daješ pravico, da si več kot enkrat lahko izbere plesalko po svojem srcu, vsaki dami dovoljuješ, da namigne na najnežnejši način, katere dva ali trije gospodje uživajo njeno najvišje spoštovanje; med pazljive kavalirje deliš trakove in odlikovanja in v naročja oboževanih dam kopičiš množino cvetličnih šopkov. Dopustiš pa tudi, da prez-

šoli in v obrtni šoli je treba otvoriti strojno - ključavničarske in elektro - tehnične tečaje. Na ta način bomo dobili obratovodje za sedanjo in bodočo industrijo v Bosni. Šolo v Mostaru je treba osnovati ker Mostar sam propada.

V Bosanski krajini, kakor v Sanjskem mostu, Starem Majdanu ali v Stari Reki bi bilo treba osnovati kovaško šolo za izdelavo orodja in nožarsko šolo in poleg tega zgraditi popolno moderno strojno kovačnico, stiskalnice in livarne za temperovano litino, ki so potrebne v te svrhe. Ako bi to storili, vzgojili bi v tem siromaškem kraju ustanovitelje bodoče nove industrije za drobne železne izdelke, poleg velike železne industrije, ki se bo tukaj osnovala. V to šolo bi se sprejemali pomočniki in kovaški delavci iz domače industrije iz Varcar - Vakufa, Gornjega Vakufa itd.

94. Železna industrija na Hrvaškem in v Slavoniji.

V Petrovi gori se nahajate dve visoki peči za izdelavo surovega železa in sicer ena v Bešlincu, druga pa v Topuskem.

Visoka peč v Bešlincu, ki dela z lesnim ogljem, je last neke belgijske družbe, ki je že leta 1912 ustavila obrt, ker ji madžarska država ni hotela dati dovolj za izdelavo lesnega oglja. Rude je dovolj, samo nima podjetje zveze z železnico, kar zelo otežkuje obrat. Dala bi se lahko spojiti z normalnim tirom po omzkoirne proge tovarne tkanin v Sisku, ki ima svoj 17 km dolgi tir iz Bosanskih Novih. Visoke peči v Bešlincu imajo vse za obrat potrebne instalacije.

Visoka peč v Petrovi gori pri Topuskem je last delniške družbe Ganz, Danubius & Co. v Budimpešti in tvrdka se glasi: »Družba rudokopa in topilnice«, Petrova gora pri Topuskem. Poleg te visoke peči se nahaja tudi rudnik za lignit v Topuskem, ki producira mesečno 30 do 45 vagonov. Visoka peč ni obratovala, ker od osvobojenja ni imela lesnega oglja. Poleg tega se je vmešavala tudi direkcija vojnega plena in zaplenila vse izdelano železo in koks, tako, da se vsled tega ni moglo obratovati.

Velika škoda je, da te visoke peči, ako ravno imajo malo produkcijo, niso v dobi pomanjkanja železa leta 1919 in 1920 obratovala, ko smo imeli največje pomanjkanje surovega litnega železa za izdelavo železnih litih predmetov.

Ako bi se omogočila železniška zveza in dobavljalo po ceni lesno oglje, bi se dale tukaj producirati specialne vrste surovega železa za vlijanje ali specialnega železa za varjenje v posebne vrste jekla.

V Karlovcu se nahaja tovarna železnega blaga g. Ignaca Jelenca. Ta

rani gospodje škripljejo z zobmi ter si v zadregi poiščejo kakršnokoli plesalko za silo. Razodevaš ljubljence družbe, povzročiš pa tudi, da ostanejo nepoznani in neljubljeni še bolj samotni in zapuščeni. Ti otročji, veseli, brezkončni ples! Koliko si jih napravil že srečne, a koliko tih solza si tudi že povzročil, koliko parov si že za vedno zvezal in koliko muk ljubosumja si vzbudil! Seveda si tudi že dvignil brezkončno prahu, neznatne napravil neštevilne loilete in povzročil marsikako zagrizeno sovraštvo.

Ko se je bližal čas za ta mnogostranski ples, je Anton zopet prišel v Lenorino bližino. Prinesel ji je stol, se vsedel zraven nje in se čutil blaženega. Odločno je v teh trenutkih v tihem izjavil celemu svetu, da ne bo poleg te njegove kraljice v njegovem srcu nikoli mesta še za kako drugo damo. In ko so kmalu nato zaorili zvoki godbe, je skočil pokonci, poprosil Lenoro za ples ter ji izročil šop rdečih rož. To je bil za oba najsvečanejši trenutek v celem velikem večeru.

(Dalje prih.)

tovarna izdeluje štedilnike, pekine, okvire za štedilnike, kurilna vrata, upognjene cevi za peči, peči iz pločevine, vrata za dimnike, kotle za vodo, nagrobne ograje, bodečo in pleteno žico, pražilnike za kavo, okrogle peči, peči za peko kruha, žeblice, klince za čevljarje, ključavnice, okovje za vrata in okna. Dnevno producira okrog 500 ključavnic. Žeblice izdelava letno okrog 180 vagonov.

Ta tovarna je zelo lepo in moderno urejena in stoji pod dobrim vodstvom.

V Bjelovaru se nahaja strojna tovarna Smeva, ki lahko izdelava letno 2000 komadov slamoreznic, 200 gonilnih vitlov, 3000 luštilnih strojev za koruzo, 3000 rezalnih strojev za repo, 1000 stiskalnic za grozdje, 1000 gnečil za grozdje, 200 stiskalnic za olje, 200 mlinov za košnice, 2000 vetrnikov za čiščenje žita, 500 ročnih vršalic z villi, 5000 plugov, 500 kosilnih strojev, 500 sejalnih strojev, 200 vagonov transmijskih delov, 5 vagonov plošč za štedilnike, 5 vagonov nagrobnih križev, dalje komerčno vliho blago, različni za komore in peči, gladilnice in likalnice v letni množini 20 vagonov, 100 komadov dieslovih, petrolejskih, bencinskih in plinovih motorjev ter 50 vagonov zlitih za stavbene cevi (cevi, stopnice in podobne predmete).

V Zagrebu se nahaja deln. družba »Prva hrvatska tvornica strojeva in valjarnica«, ki izdelava letno okrog 120 vagonov raznih odlivkov in sicer v najmanjši teži komad po 4000 kg. Dalje izdeluje strešne konstrukcije, kakor je na pr. izdelala strešno konstrukcijo za vseučiliščno knjižnico v Zagrebu, čuvalnico za lokomotive na Reki, delavnico državnih železnic v Zagrebu, mostove madžarskih državnih železnic in za liško državno železnico. Ona izdeluje tudi različne kotle in popravlja stroje. Zaposluje 80 delavcev, ima parni stroj 60 HP in 90 delavnih strojev.

(Dalje.)

Slej ali prej

bo prišla vsaka gospodinja do prepričanja, da ji najbolj kaže kupovati »PEKATETE«, ker so ne le najboljše, ampak se zelo nakuha in se jih manj potrebuje.

Občni zbor Gremija trgovcev Celje.

Dne 20. aprila se je vršil v mali dvorani Narodnega doma pri precej pčili udeležbi občni zbor Gremija trgovcev Celje. Iz letnega poročila načelnstva posnamemo sledeče: Preteklo leto je izšla cela vrsta naredb, ki so trgovino v živo zadele. Na prvem mestu bi bilo omeniti zakon o pobijanju draginje, ker je imel s tem odbor največ dela. Videli je, kakor da bi gospodje, ki so skovali ta zakon imeli namen najti nekak strelodov, ki bi odvrčal ljudstvo od pravih povzročiteljev draginje ter dajali masi nasladi, ako se kaznujejo dotičniki, ki so zakrivali malenkostne preslopke proti temu zakonu. Tudi najvesnejši trgovec ne more vedno do pičice spolnjevati teh predpisov in visi nad vsakim vedno strašilo v obliki sodnijske preiskave. Ker se na zakonu samem ni dalo brez skupščine nič spremeniti, posebno ko se je ta razpustila, je bila skrb odbora, da se vsaj pravilnik k temu zakonu omili. Celjski gremij in Trg. društvo v Celju sta izdelala skupno tozadeven načrt ter zainteresirala za njega vse prizadete kroge v Sloveniji, kakor tudi na Hrvaškem in v Slavoniji. Ako ne drugega, se je doseglo vsaj toliko, da so se vzdramili tudi pridobitni krogi v Hrvaški in smemo upati, da bode imel naš skupen nastop uspeh. V zadevi je na našo inicijativo intervenirala tudi deputacija trgovstva iz cele Slovenije pri ministerstvih v Beogradu. Naša glavna zahteva je bila, da se pri kalkulaciji čistega dobička jemlje v obzir zopetna nabavna cena blaga, ker pri konstantnem padanju dinarja pride trgovec lahko skoro ob vso zalogo, čeludi bi imel v številkah za-

znamovali dobiček. Zakon sam je v praksi tudi neizvedljiv, kar se najbolje vidi v Avstriji, kjer so bile svoj čas ravno tako stroge naredbe. Ako bi se vsi avstrijski trgovci držali te kalkulacije, ne bi danes eksistirali tam noben trgovec več. Konkurenca je danes hujša kakor kdaj prej in je ta naravni in najboljši regulator cen.

Splošno pomanjkanje denarja in s tem v zvezi slabi posli so privedli trgovino v opasen položaj, pri čemer igra veliko vlogo tudi neslalen položaj dinarja. Playšičeva akcija ni prinesla nobenemu slanu dobička, trgovcem pa je povzročila velikanske izgube. Promet, posebno na hrvaškem, se nikakor ne more urediti. Na drugi strani je davčni vijak vedno hujši. V tem oziru se je gremij udeležil intervencij proti previsokim odmeram vojnega davka, proti šikanam pri prometnem davku ter za izjednačenje davkov ter so bili za znatnovalni vsaj delni uspehi.

Lansko leto je stopil v moč nov zakon o zavarovanju delavcev. Vsled tega se je morala razpustiti gremijalna bolniška blagajna in je prevzelo vse njene agende Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani. Da se članom olajša poslovanje in jim ni treba samim plačevali zdravnikov in zdravila, je gremij prevzel poslovalnico tega društva za Celje. Kakor je že iz časopisov znano, je bilo Trgovsko bolniško društvo razpuščeno in bi moralo že z 31. marcem likvidirati. Ker smo še vedno upali, da bode mogoče ohraniti društvo samostojno, so trgovske organizacije intervenirale na vse strani in se je doseglo le toliko, da se je termin likvidacije podaljšal do 15. maja. Vsa komur je znano kaj nudi to društvo in kaj drž. zavarovalni uradi, kjer gre večina prispevkov na upravne stroške. Tudi ne more biti našim trgovcem vseeno, kje so naložene rezerve tega društva, ki niso majhne.

V preteklem letu je izšel tudi nov zakon o zaščiti delavcev, ki je izpadel precej komunistično. K temu zakonu še ni izšel pravilnik. Gospodarski krogi iz cele države, tako tudi zaslopniki Slovencev so imeli pri ministrstvu za socialno politiko anketo, kjer so formulirali načrt za ta pravilnik, ki naj bi bil nekak kompromis med delodajalci in delojemalci. Sedaj se čuje, da namerava ministrstvo za socialno skrb izdati pravilnik, ki bi odgovarjal zahtevam radikalnih socialistov. Izgledi našega gospodarstva gotovo niso tako rožnati, da bi mogli prenesti take eksperimente, zato se je protestu proti tej nameri pridružil tudi Celjski gremij.

Delo gremija se je tako pomnožilo, da smo morali končno uresničiti načrt ustanovitve lastne pisarne in sicer smo to storili skupno s Trgovskim društvom in okoliškim gremijem.

Odbor je imel v preteklem letu 28 sej, pri čemur niso všteli kratki sestanki, ki so se vršili ob različnih prilikah, nadalje sta na dveh sestankih poročala davčni in finančni referent iz Zveze trgovskih gremijev. Razen tega so se vršili trije izredni občni zbori, pri katerih se je razpravljalo o razpustu gremijalne bolniške blagajne, o kolektivni pogodbi z nameščenci in o spremembi pravil.

Članov je imel gremij začetkom leta 248, pristopilo jih je na novo 42, umrlo ali odloščilo obrt 30, tako da je bilo stanje koncem leta 260, od teh 257 rednih ter 3 prostovoljni člani. Pomočnikov in drugih nastavljenecv je pri gremiju 331, učencev 115. Od teh jih je bilo na novo vpisanih 56, oproščenih 19. Radi učencev trgovsko nadaljevalne šole bi bilo pripomniti, da se je izšel lansko leto nov zakon, glasom kterega ne more biti imenovan noben pomočnikom, ki nima spričevala o uspešni dovršitvi trgovsko nadaljevalne šole, ako taka obstoji v kraju.

Vseh dohodkov je imel gremij v preteklem letu Din 37.410/30, izdatkov Din 19.207/30. Današnje stanje premoženja je Din 30.383/50. Proračun za leto 1923 izkazuje Din 67.400 stroškov in Din 58 tisoč kritja, torej primanjkljaj 8.475.— Din. Da se krije deficit in da si gremij napravi več rezerve, je bil sprejet predlog, da se zvišajo gremijalne pristojbine in sicer plačajo: člani brez nameščencev kakor do sedaj Din 75.— letno, člani z enim ali več nameščenci Din 120.—, od vsakega pomočnika ali

drugega nastavljenca Din 80.— in od učenca Din 60.—. Inkorporacijska pristojbina se poviša: za trgovce brez lokala na Din 200.—, z lokalom Din 400, za protokolirane trgovce Din 800.—, za trgovce brez stalnega bivališča in lokala, (Wanderlager) Din 400.—. Vpisnina učencev znaša Din 60.—, oprosnina Din 100.—. Na ta način bi se dosegel prebitek Din 15.130.—, brez upoštevavanja kvote okoliškega gremija in Trg. društva.

Za pogajanja, ki bi se imela vršiti z Avstrijo v svrhu sklenitve trgovske pogodbe, so se zbirali za Trgovsko zbornico tudi v Celju podalki, vendar se take stvari s strani našega trgovstva vse preveč omalovažujejo. Ker je nabiranje gradiva po deželi radi raztresenosti itak skoro onemogočeno, se korporacije obračajo le na večja mesta. Industriji v Sloveniji in na Hrvaškem so v tem oziru mnogo bolj delavni, vendar se njihovi interesi in interesi trgovcev doslikrat križajo in je naloga naših korporacij, da v danem momentu nastopijo, kar morejo pa le storiti, če imamo v rokah podalki. V kratkem se prično pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe z Italijo ter se že tudi sedaj nabira gradivo za Jadransko fronto. Naj bi trgovci, ki trgujejo z Italijo, stavili sami svoje predloge ali želje, ker se s tem delo zelo olajša.

Zivimo v dobi, ko se naša država še na vseh poljih preurejuje in preosnavlja, ko se sklepajo zakoni in naredbe, ki se tičejo vsakega posameznika, zato mora biti trgovstvo oprezno, da si ne bodejo drugi stranovi ustvarjali zakonov preko njega. Naj bi se vsi člani tega zavedali in tudi z lastno inicijativo pomagali pri delu.

MILIJONSKO DARILO V KULTURNE NAMENE. Ljubljanska kreditna banka je na predlog upravnega svetnika gda. Jelačina ml. votirala na svojem zadnjem obćnem zboru 1 milijon kron društvu »Trgovska akademija«, ki se je letos ustanovilo, da zgradi naši trgovski akademiji lastno poslopje in da zbira sredstva, ki so potrebna, da se strokovni zavod dvigne na višino zahtev modernega časa. Če vpošlevamo, kolike gmojne težkoče in zapreke se stavijo ustanovitvi in vzdrževanju posebno našega strokovnega šolstva, ker od strani poklicanih faktorjev ni dobiti v ta namen zadostnih sredstev, moremo še-le preceniti velikanski pomen velikodušnega čina Ljubljanske kreditne banke. Dala si je s tem najlepše spričevalo za svoje delovanje na polju pospeševanja narodnih interesov in v tem pogledu postavila ostalim gospodarskim krogom naravnost odličan vzgled, sebi pa najčastnejši kulturni spomenik. Njen čin je izzval v naši javnosti splošno odobravanje in hvaležnost.

Izvoz in uvoz.

Uvoz avtomobilov v Jugoslavijo. Leta 1921 se je uvozilo v Jugoslavijo avtomobilov v skupni vrednosti 13.258.616 dinarjev. Leta 1922 pa se je že uvozilo avtomobilov v skupni vrednosti 29 milijonov dinarjev. Pri tem niso všteli avtomobilov, katere smo prejeli na račun vojnih reparacij iz Nemčije.

Omejitev uvoza v Madžarsko. Madžarsko finančno ministrstvo je odredilo ponovno omejitev uvozne liste. Tozadevna odredba izide v nekaj dneh.

Francija dovolila izvoz za našo državo iz Poruhrja. Kakor znano, so francoske oblasti takoj po zasedbi ruhrskega ozemlja zabranile vsak izvoz blaga. Ker pa je imela naša država mnogo naročil na račun reparacij, bi ta ukrep francoskih oblasti škodoval v prvi vrsti našim državnim interesom, a ne nemškim. Naš pariški poslanik je zaradi tega posredoval pri francoski vladi, da ukine to prepoved in da dovoli izvoziti vsa naročila naše države iz Poruhrja ter je francoska vlada ugodila naši zahtevi.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Izložba naših vin v Kanadi. Kanadski konzulat v Beogradu je naprosil trgovski zbornici v Novem Sadu in Velikem Bečkerek, naj priporočata do-

mačim producentom, da v čim večjem številu sodelujejo pri mednarodni izlozbi vin, ki se bo vršila v meslu Montrealu v Kanadi. Uprava razslave je tudi zgradila poseben paviljon, v katerem bodo naši producenti vina lahko razstavili svoje produkte. Vsa natančnejša pojasnila dajeja zgoraj navedeni trgovski zbornici.

Znižanje cen stekla v Češkoslovaški. Cene stekla so padle v Češkoslovaški od 10 do 30 odstotkov.

Industrija.

Omejitev obratov v italijanski tekstilni industriji. Izvršilni odbor sekcij predilne, tkalne in oplemeniteljne industrije v italijanski bombažni zvezi se je na zadnji seji posveloval o težkem položaju italijanske tekstilne industrije. Poročalo se je, da razpečavanje v državi pada in da se je istotako zmanjšal izvoz. Ker je že mnogo predilnic in tkalnic omejilo delo, pozivlja odbor celo industrijo, naj vsaj za en dan v tednu suspendira obrat.

Težkoče madžarske industrije zaradi dobave deviz. Madžarska industrija odpušča delavstvo in omejuje obrate, ker ne more dobiti dovolj za obrat potrebnih deviz.

Sladkorna produkcija v Romuniji. Letos se je obdelalo v Romuniji polja s sladkorno peso v velikosti 39.100 ha (lansko leto pa samo 25.500 ha).

Carina.

Naši carinski dohodki. V prvem četrtletju leta 1922 smo imeli od uvoza eno milijardo dinarjev carinskih dohodkov, leta 1923 pa okrog 94 milijonov carinskih dohodkov. — Od izvoza pa leta 1922 130 milijonov dinarjev in islem času, leta 1923 pa okrog 124 milijonov dinarjev.

Reforma carinjenja blaga. Medtem ko se je do sedaj carinilo blago brutto za netto, se bo carinilo sedaj po sklepu finančnega ministrstva samo netto mesto brutto.

Carinjenje v celjski carinarnici. Glasom naredbe finančnega ministrstva z dne 18. aprila C broj 22.430 mora carinarna v Celju ocariniti vse blago, za katerega so glasom C broj 9448 pooblaščen samo glavne carinarnice I. reda, ako se to blago uvozi za industrijske potrebe mesta in neposredne okolice. Za enkrat se potrebujejo pri carinjenju teh sicer nedovoljenih predmetov potrdila Irgovske in obrtniške zbornice ob uradnih urah v Celju, da je dolžnik industrijalec.

Znižanje italijanskih železniških carin. Parlamentarna komisija za izdelavo carinske tarife je zaradi sklepa, znižati carino za lito jeklo, priporočala tudi znižanje carinskih postavk za nekatere druge železne izdelke, tako cevi, železo v palicah in pločevine.

Denarstvo.

Stanje papirnatega denarja v Nemški Avstriji. Po izkazu z dne 30. aprila je bilo v Nemški Avstriji v prometu 4.577.382.353.291 n. a. K papirnatega

denarja. Od zadnjega izkaza se je pomnožilo stanje za 290.570.980.509 n. a. kron.

Zlata paritefa v Avstriji za dobo od 14. do 20. maja je določena na 14.400 avstir. kron.

Davki.

Novi davki v Ljubljani. Občinski svet je sprejel na zadnji seji z večino sledeče sklepe: Zviša se pred vsem Irošarina na alkoholne pijače in sicer: Za vino v sodih od 1 dinarja na 1.50, v steklenicah od 2.50 na 5, za peneča vina od 20 na 40, za rum od 2.50 na 5, za alkohol od 2.50 na 5 Din in sicer z 12. majem. Zviša se tudi davščina na vozila: za enovprežne kočije na 125 Din letno, za dvovprežne na 200 Din letno. Za avtomobile do 30 HP se zviša davščina za 200 odst., za tovorne za 100 odst. Izvzeti so obrtniki in izvoščiki. — Davek na ponočni obisk gostiln in kavrn se zviša na 1 dinar.

Razglas. V smislu člena 158 finančnega zakona za leto 1922/1923, Uradni list štev. 324 ex 1922 3c, razglasa, da se je odmera kontingentirane in nekontingentirane občne pridobnine za leto 1923 za vse državne zavezanice izvršila. Davčni zavezanci se opozore, da se jim posebni plačilni nalogi ne bodo vročili, da pa v odmerni izkaz lahko vpogledajo pri pristojnem davčnem uradu, odnosno v občinah izven sedeža davčnega urada pri občinskem uradu v času od 14. maja do 28. maja 1923. Vsak davkoplačevalec ima pravico vpogledati le njegovo davčno dolžnost zadevajoče predpisne postavke, za druge davkoplačevalce pa le, če se izkaže s koleka prostim pooblastilom v davčnih zadevah. Morebitne prizive zoper preračun v plačilo naloženega davčnega zneska, kolekovane s kolekom po 10 Din, je vložiti v 15. dneh po preteku roka za vpogled, tedaj najkasneje do 12. junija 1923 pri davčnem okrajnem glavarstvu v Krškem. Prizivi proti izmeri davčnih postavkov niso dopustni. — Davčno okrajno glavarstvo v Krškem.

Promet.

Prometne izpremembe. Sprejemanje in odpošiljanje vsakovrsnega lesa v vozovnih nakladah iz Jugoslavije za Italijo v prehodu preko Rakeka-Postojna je pričel od 11. maja 1923 zopet dovoljeno.

Znižanje vozne cene za semenj v Padovi. Ravnotelestvo južne železnice je dovolilo za lovore, nmenjene na vzorčni velesej v Padovi 50% znižanja običajnih tovornih tarifov. Velesej se vrši od 1. do 15. junija t. l.

Novi brzovlaki. S 1. junijem bodo začeli voziti novi brzovlaki na progi Zagreb — Karlovac — Bubnjarci — Jesenice. Ti vlaki bodo imeli neposredno zvezo z brzovlakom Zagreb — Beograd in Karlovac — Baker.

Direktni tovorni promet z Nemčijo. Z 8. majem t. l. so bili upeljani za direktni blagovni promet med našo državo in Nemčijo takozvani »Merkurjev vlaki«, ki bodo znatno olajšali in pospešili iz-

meno blaga med obema državama. Ti vlaki bodo vozili kol kompletni vlaki v obeh smereh med Freilassing (Salzburg) in Ljubljano in se bo z njim prevažalo blago, ki je oddano z mednarodnimi tovornimi listi in za kalere je predpisana po Salzburg-Rosenbach. Železniške uprave bodo skrbale za to, da se zadržanje »Merkurjevih vlakov« na obmejnih postajah reducira na minimum. Uprava nemških železnic bo izdelala v kratkem seznam vseh važnejših tarifnih in odpravnih ter prevoznih predpisov za uporabo teh vlakov.

Letalski promet Berlin—Ženeva—Dunaj. Od 14. maja dalje bo vzpostavljen redni letalski promet na črti Berlin—Zürich—Ženeva in na črti Berlin—Zürich—Dunaj.

Lloyd Triesteño znižal prevozne cene v Egipt. Iz Trsta poročajo, da je Lloyd Triesteño znatno znižal prevozne cene v Egipt.

Iz pisarne ljubljanskega velesejma.

Za III. Ljubljanski vzorčni velesej (od 1.—10. sept. 1923) se letos posebno zanima inozemstvo, od kjer je dospel že veliko prijav. Iz teh je razvidno, da bodo na letošnji velesejski prireditelji razstavile češke, poljske, avstrijske, nemške, belgijske, francoske in italijanske tvrdke. Prospekte je zahtevalo tudi več tvrdk iz Anglije, Amerike, Severne Afrike in Male Azije, ki žele polom Ljubljanskega velesejma stopiti v ožje slike z našimi Irgovci. Ljubljana je prag na orient in že to dejstvo samo daje značaj ljubljanskim velesejmom in kaže njih pomen. Tudi dejstvo, da ima Ljubljanski velesej po vseh za nas važnejših državah Evrope svoje zastopnike in da se v kratkem otvori tako zastopstvo tudi v Ameriki, kaže na veliko zanimanje, ki vlada za to velevažno gospodarsko uslanovo. — Opozorjamo vse domače pridobitelne kroge, da je velesej v prvi vrsti namenjen domači industriji, obrti in Irgovini in da se bo predvsem oziralo na domače tvrdke, če bodo pravočasno poslane svoje prijavnice. Pri razdeljevanju prostora se bo gledalo na vrstni red prihajajočih prijavnic ter naj torej vsakdo v svojem lastnem interesu prijavnico takoj izpolni in pošlje uradu Ljubljanskega velesejma v Ljubljani, Gosposvetska cesta, kateri na zahtevo takoj pošlje prospekt in da vse informacije pismeno in ustmeno.

Razno.

Povišanje glavnice Trboveljske premogokopne družbe. Trboveljska družba namerava v najkrajšem času izvesti povišanje glavnice, pri čemer bodo nove delnice ponudene dosedanjim delničarjem po zelo zmernem tečaju. Dividenda za leto 1922 bo znašala 25 Din od delnice.

Kontrola polnikov na železnicah. Ministrski saobračaja in notranjih zadev ste sporazumno odredili poostreno

kontrolno polnikov na železnicah, ker so se v zadnjem času ponovno dogajale neizgode na železnicah vsled tega, ker so polniki med svojo priljago imeli razne eksplozivne snovi. Polniki, ki bi brez vednosti železniške uprave, oziroma policijske oblasti jemali v vagon eksplozivne snovi, se bodo strogo kaznovali.

Vzorčni velesej v Padovi. V Padovi se vrši velesejem od 1. do 15. junija t. l. Legitimacije, na podlagi katerih je poselnikom velesejma dovoljena znižana vožnja na italijanskih železnicah, dobijo interesenti v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Zaključek obrtno-nadaljevalne šole v Celju se je izvršil dne 6. maja na zelo slovesen način. Obrtno društvo je podelilo nagrado po 20 Din 16 najpridnejšim učencem. Predsednik obrtnega društva g. Rebek je vsodbujal v zaključnem govoru gojence na intenzivno delo ter jim orisal pomen izobrazbe tudi v razvoju obrtnišva. Uspehi šole so bili prav lepi, disciplina zelo povoljna. V četrtlek dne 10. maja je napravilo vajenišvo pod vodstvom svojih učiteljev izlet v Velenje.

Povišanje železniških tarif v Rumuniji. Rumunska državna železniška direkcija je povišala za veljavnostjo 1. maja osebne tarife za 22, a tovarne tarife za 33 odstotkov. Za živila in gradbeni material ta povišanja ne veljajo.

Želez v Argentiniji žila se ceni za letos na 13.500.000 met. stotov napram 18.200.000 met. stotov v lanskem letu.

Tržna poročila.

Cene masti in slanini so bile v Vojvodini zadnje dni povprečno sledeče: mast 38—42.50 Din kilogram, suho meso 46—54 Din kg, suha slanina 40—42 dinarjev kg. — V Sloveniji pa: mast 42—45 Din kg, surovo maslo 56 Din kg, suho meso 47—50 Din kg, sveža slanina 38—38.75 Din kg, presušena 40 dinarjev kilogram.

J. BALOH

galanterija, drobnarije, papir, pletarski izdelki

Na debelo in drobno

MARIBOR, Grajski trg 3

Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, knjigarna, umetnine in muzikalije

Goričar & Leskovšek

Celje

je najugodnejši vir nakupa za Irgovce.

TRGOVSKA ZADRUGA

„SLOGA“ V CELJU

r. z. z. o. z.

UVOZ IN IZVOZ.

Prodaja vseh vrst deželnih pridelkov, kolonijalnega blaga in mineralnega olja.

Brzjavaj: „SLOGA“
Telefon štev. 86.

PRODAJA LESA.

Pašna skupina v Podkorenu pri Kranjski Gori namerava prodati približno 1000 m³ stoječega smrekovega lesa v parcelah tik nad vasjo ob državni cesti. — Ponudbe je vložiti ofertnim potom do 31. t. m. ob 13. uri, ob katerem času se oferti odpro. Pogoji so razvidni v Rasingerjevi gostilni v Podkorenu.

ODBOR PAŠNE SKUPINE.

Zaloga KLAVIRJEV

in pianinov najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapka, Hözl, Schweighofer, Stigl i. t. d. — Tudi na obroke.

Jerica Hubad roj. Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ul. 5.

Industriji oglašajte v „Trgovskem listu“!

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Ceniki zastoj in franko. Začasno znižane cene. iz prvih tovarov: Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Kolesa

Na veliko in malo!
Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gube, sukanec, vezene, svilo, tehtnice decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča

špeterijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke, raznovrstno rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.